

Det talade ordet gäller

Kära åhörare,

Samtidigt som vi träffas här står Sverige och NBG för halva EUs snabbinsatsförmåga. Samtidigt som vi ses i Sälen tar svenska soldater ansvar för fred och säkerhet i bl.a. Afghanistan, Kosovo och Korea. När vi möts övervakar Försvarmakten luft och hav och bedriver incidentberedskap. Samtidigt pågår rekrytering till grundutbildning och tusentals nya soldattjänster.

Sverige har ett försvar som används och levererar effekt.

Den som vill åstadkomma höjd försvarsförmåga måste vara beredd att förändra – också när det är krävande. Annars nås inga resultat. Det går inte att säga nej till nödvändiga reformer och sen vilja tillgodoräkna sig reformernas effekter.

Försvarmakten ska fokusera på operativ förmåga och militär effekt.

Den svenska försvarsreformen går i samma riktning som i de flesta EU- och Nato-länder. Det vi gör – gör också dom. Det dom gör – gör också vi.

Vi följer nära varandras erfarenheter. Vi har bidragit med expertis när Tyskland nu går ifrån värnplikt till frivillig rekrytering.

Europas länder satsar på mindre insatsorganisationer av högre kvalitet. Det är användbarhet, tillgänglighet och rörlighet som styr försvarsförmågan och som är nyckelord inte bara för den svenska försvarsreformen, utan också för försvarsutvecklingen i EU, Ryssland och Nato.

Pappersförband lurar ingen – alltså förband som finns på papperet men i praktiken kräver flera år av ny utbildning, övning, materiel och pengar för att kunna användas. Vi vet vad andra har som är operativt användbart – vad som verkligen finns och funkar – och andra vet vad vi har. Resten ser snyggt ut på papperet, men ger inte försvarsförmåga.

Bristen på tillgängliga förband är ett europeiskt problem. Trots hälften av USA:s försvarsutgifter har Europa bara en tiondel så många soldater tillgängliga för insats. Det är ofta svårt att styrkegenerera, vilket riskerar Europas anseende.

I krig duger det inte att komma tvåa. Att återta förlorad terräng är kostsammare än att hindra fienden att ta den. I en värld där konflikter – som den i Georgien – avgörs på ett par dagar, räcker det inte att ha 2/3 av insatsorganisationen tillgänglig mellan ett och tre år bort i tiden. Eller att det tar ett år att få 11 000 man på fötter. Då kan vi läsa om konflikten i historieböckerna, och inte längre i dagstidningen. Men så var det tidigare i Sverige.

Huvuddelen av den nya insatsorganisationen kommer att vara tillgänglig på ett par dagar om Sverige hotas. Många förband har omedelbar tillgänglighet. Alla förband är tillgängliga inom en vecka.

För att militär förmåga skall vara relevant krävs att den snabbt kan sättas in där den behövs. Därför har Sverige skaffat strategisk flygtransportförmåga via SAC/C17-samarbetet. Därför dubblerar vi nu den medel tunga helikopterförmågan.

Sverige och ett tjugotal av Europas länder har lämnat eller lämnar nu tillämpad värnplikt. Endast enstaka EU-länder behåller värnplikten och då i anpassad version.

Det är soldaternas och förbandens kvalitet som avgör stridens utgång. Med detta menar jag materiell kvalitet, men lika mycket soldaternas utbildning, övning, samträning och erfarenhet. Vi ser själva betydelsen av detta varje dag i Afghanistan.

ÖB markerade redan vid tillträdet att det nya försvaret måste bli ett övat försvar – och övat på högre nivåer. Han har rätt. Övning kan ske strikt nationellt, eller tillsammans med andra. Gemensam övning är en naturlig del av försvarspolitikens nya närområdesperspektiv.

Men kvantitet är en kvalitet, säger någon. Ja. Särskilt om det handlar om kvantitet AV kvalitet. Det var en lärdom av bl.a. Irakkriget att kvalitet slår kvantitet. Om aldrig repetitionsövade värnpliktiga möter professionella soldater, så blir resultatet entydigt.

Investeringen per soldat blir i en sådan miljö större, både avseende utbildning, övning och utrustning. De senaste åren har en betydande ökning av kostnaden per soldat ägt rum i Europa. Bland 37 undersökta länder steg kostnaden med nästan 20 000 euro per soldat.

När vi investerar mer i soldaterna kommer de att behöva användas längre i insatsorganisationen.

Men tidigare var soldater bara krigsplacerade i 2-3 år i insatsorganisationen. Därefter lämnade man försvaret. 70 procent ville inte vara en del av försvarets framtid.

Försvaret var därför inriktat för ständigt rullande grundutbildning. Detta gällde särskilt armén och amfibiekåren, eftersom flyget och flottan hade en större andel anställda. Förbandens tillgänglighet över året varierade starkt beroende på var i utbildningscykeln man befann sig.

Fokus för försvaret är nu inte längre produktion av grundutbildning, utan operativ effekt. Förbanden omsätts individvis. Mindre tid läggs på grundläggande utbildning.

Mer tid ska läggas på att utveckla förbanden och nå operativ förmåga. Vi kan ha en avvägd beredskap under hela året, och en förmåga till snabba insatser när så behövs.

Att vi till stor del utbildade fel personer tidigare var anledningen till att Pliktutredningen sa att det var 2 miljarder, eller 2,4 gånger dyrare, att få fram 3 000 insatsklara soldater med hjälp av plikt, än med frivillig rekrytering.

För att vilja vara kvar i försvaret underlättar det om man ville vara där, från första början. Så hur hittar vi unga människor som vill vara i försvaret? Ja, vi frågar dom.

Eget intresse och lämplighet för uppgiften är nu grund för rekrytering av soldater.

Hur går det då? Hittills bra. Vid första rekryteringsomgången fanns 6 700 sökande till ca 900 platser. Den andra omgången lockade 2 800 på 455 platser.

Rekryteringsbasen mer än fördubblas, när kvinnor och män, av olika årskullar, rekryteras på samma villkor. Målet är stabilare grupper genom soldater av olika ålder, utbildningsbakgrund, yrkesbakgrund, kön och familjesituation.

Rekryteringen kommer inte klaras med enbart kampanjer. Det vet alla. Vi måste löpande informera, kommunicera, resonera och diskutera med målgruppen. Berätta hur Försvarsmakten och den enskilde kan göra skillnad för Sverige och för freden internationellt.

Några saker vill jag särskilt lyfta fram som viktiga framöver:

Att Försvarsmakten är och ses som en god arbetsgivare. Anställda soldater och sjömän ställer höga krav på ledarskap och professionalitet. Att rekryteringen måste göras mer känd för målgruppen. Vikten av lokal rekrytering, utbildning och anställning – spridd över landet. Utbildningstillfällen spridda över året. Korta ledtider mellan intresseanmälan, rekrytttest, antagning och utbildning. Adekvata befattnings- och antagningskrav. Samverkan med lokala aktörer och frivilligorganisationer. Att anhörig- och veteransoldatorganisationer ges stöd. Engagemang från arbetsförmedlingen.

Försvarsmakten ansvarar för att rekryteringen klaras.

Men, vi vill och ska stödja Försvarsmakten i detta. För alla försvarsvänner finns här en ny uppgift, att tala med unga om försvaret. Vara närvarande där unga människor finns. I skolor, på universitet, arbetsförmedlingar och i frivilligverksamhet.

--

Vi får nu professionella soldater och förband i följande mening: Rätt utbildade, övade, utrustade och insatserfarna.

Eftersom kvalitet styr försvarsförmåga så är det centralt att vi nu får EN insatsorganisation, för försvarets alla uppgifter.

Tidigare tvingades vi ha två separata förbandsstrukturer. För insatser internationellt byggdes särskilda engångsförband. När de kom hem och var som allra bäst – utbildade, övade och insatserfarna – så lades förbanden ner. Nu bibehålles förbanden efter insats, vilket stärker den nationella försvarsförmågan.

Det är viktigt för regeringen att den övervägande delen av soldaterna i markförbanden är anställda på deltid, för att ge volym och civil förankring. Genom att förbandsövningar, beredskap och insatser varvas med civil anställning, blir förbandens kvalitet högre än tidigare.

I den svenska modellen sluter parterna avtal om löner och anställningsvillkor. Och man tecknade redan i våras kollektivavtal för heltidsanställda soldater och sjömän.

Men vi har varit tydliga med att vi kommer till stöd med lag om det behövs. Personalförsörjningsutredning ger grund för proposition om arbetsrättsliga villkor.

Försvarmakten ska nu bli Sveriges största ungdomsarbetsgivare. Försvaret ska anställa 16.000 unga människor de kommande åren på hel- och deltid. Det betyder tusentals nya, riktiga och för Sverige viktiga jobb på garnisonsorterna. Knappast någon har insett vidden av detta.

Många garnisonsorter kommer att få många hundra nya tjänster. Till exempel planeras Skövde få 1 000 på heltid och 2 500 på deltid, Boden 900 på heltid och 1 700 på deltid, Enköping 600 heltids och 900 deltidssoldater.

Det som långsiktigt kommer styra grundorganisationen är var det går att rekrytera, utbilda och anställa soldater. Var det finns bostäder, skolor för barnen, jobb för medföljande, möjligheter till vidareutbildning och karriärväxling, samt samarbete med det lokala näringslivet. Försvaret har kunskaper som är efterfrågade på den civila arbetsmarknaden, och civila verksamheter har kompetens som försvaret efterfrågar.

Förbandschefer och kommunpolitiker måste samarbeta för att skapa attraktiva möjligheter för försvarsanställda.

--

Vi har nu specialistofficerare på plats. Vi vet att det behövs fler officerare som leder och utbildar trupp, fler på förband, fler som gör karriär genom att fördjupa sina specialistkunskaper.

Många officerare har de gångna åren saknat krigsplacering i specifikt förband.

Officerare i Försvarmakten ska ha en förutbestämd uppgift i insatsorganisationen. Obligatoriet för internationell tjänstgöring handlar om försvarets närområdesförmåga och därmed försvaret av Sverige.

Sverige skapar nu en insatsorganisation som är användbar – när och där den behövs – nationellt och internationellt.

Sveriges försvar står sig kvalitativt mycket väl jämfört med andra europeiska länder. Vi har en för vår storlek unik förmåga att leda insatser, som NBG, Operation Atalanta och PRT:et Mazar-e-Sharif. Vi har världens kanske bästa konventionella ubåtssystem, ett högkvalitativt flygvapen, och arméstridskrafter av hög internationell klass.

Vi gör mycket väl ifrån oss i Atalanta, ISAF och KFOR. Vi gör också mycket bra ifrån oss i internationella övningar och valideringar, som t.ex. av NBG. Detta vore inte möjligt om försvarets kritiker hade rätt i sin beskrivning av att försvaret inget kan, vill eller förmår.

Den nya insatsorganisationen, dvs IO14 om 50 000 soldater är i en europeisk jämförelse inte avvikande vad gäller storlek. Tyskland som har tio gånger Sveriges befolkning siktar på ca 165 000-180 000 man, Polen med fem gånger Sveriges befolkning kommer att ha drygt 90 000.

Ser man dessutom till de operativt användbara – dvs kvalitativa – delarna av andra länders insatsorganisationer, så blir det än tydligare att Sverige inte avviker.

--

Sverige är ett land som bygger säkerhet tillsammans med andra, inte minst våra grannar i Norden och i EU. Det går inte att se en situation där ett hot drabbar endast ett land i närområdet – och lämnar de andra opåverkade.

Sju partier omfattar därför en solidaritetsförklaring. ”Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.”

Vi ska förbereda oss för att både kunna ge och ta emot stöd, som också kan vara militärt. Det krävs nationella beslut i varje enskilt fall. Vi ställer inte ut försvarsgarantier.

Solidaritetsförklaringen täcker ett brett spektrum av händelser, från allvarliga civila olyckor, naturkatastrofer och terrorangrepp till militära kriser och angrepp.

De nya målen för försvaret är, att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet.

Försvaret av Sverige förutses inte länge ske enbart inom egen gräns. Varför vänta tills konflikten kommer hit? Då är skadan redan skedd. Istället skall vi tillsammans med andra kunna verka stabiliserande i vårt eget närområde för att hindra att kriser blir konflikter som når våra gränser.

Dessa nya uppgifter styr förmågeutvecklingen. Och de konkretiseras i en ny operativ försvarsplanering. Den nationella dimensionen och samverkan med det

civila samhället betonas genom inrättade av fyra staber för regional territoriell ledning.

--

Försvarets inriktning och dimensionering har nu ett tydligt närområdesperspektiv. Inte minst påverkar detta flyget och marinen, och därmed försvaret av Sverige.

Flyg, ytstridsfartyg och ubåtar är bärare av sensorer, som övervakar Östersjön på, under och över ytan och utgör en betydande tröskel för varje aktör som vill komma över Östersjön med annat än fredliga syften. Prioritering av stridsflyg och ubåtar är naturligt i försvaret av Sverige. Vi har inte hundratals mil av landgräns att värna, som vissa grannländer. Däremot har vi hundratals mil av kust att värna.

Sveriges flygvapen är dubbelt så stort som våra grannländers. Vi ensar nu flottan till 100 Gripen C/D. En demonstrator flyger för att ta fram beslutsunderlag för Gripens framtidssäkring, vi anskaffar ny radarjaktrobot, Meteor, och länk 16 för interoperabel ledning.

Vi har ett konventionellt ubåtssystem som är ledande i världen, samtidigt som flera av våra nordiska grannar saknar ubåtar. Nästa generations ubåt anskaffas. Två Gotland halvtidsmodifieras. Ersättare för torped 45 anskaffas. Fem Visbykorvetter blir stegvis operativa i marinen. Nytt signalspaningsfartyg kan anskaffas. Kosterklassen höjer minröjningsförmågan. Och ett nytt stödfartyg kommer så småningom att anskaffas.

Arméns bataljonsstridsgrupper ger ökad förmåga både i och utanför landet. Vi anskaffar bl.a. nya splitterskyddade fordon, nya bandvagnar, artillerisystemet Archer, taktisk UAV och helikoptrar. Tillgänglighet och kvalitet ökar i armé och Hemvärn. Hemvärnet utvecklas till nationella skyddsstyrkor och en del av insatsorganisationen.

Under kalla kriget var Östersjön ett hav där Nato och Warszawapakten dagligen stod mot varandra. Sverige låg neutralt mittemellan. Sovjetunionen kontrollerade kusten från Lübeck till Viborg.

Idag kantas Östersjön helt av Nato- och EU-länder. Ryssland når Östersjön i Kaliningrad i sydost – för att komma dit måste man gå igenom Natolandet Litauen. I S:t Petersburg i öster – för att gå ut därifrån måste man passera norr

om Natolandet Estland och söder om EU-landet Finland. Ut i ett Östersjön där numera 8 länder delar sjölägesbild genom Suchbas-systemet. Och där Sverige och Finland ansluter till gemensam luftlägesbild.

Sveriges närområde ser alltså totalt annorlunda ut än tidigare.

--

Den ryska militärmakten är en bråkdel av sin sovjetiska föregångare. I slutet av 1980-talet hade Sovjet i vårt närområde 78 armédivisioner och 2 brigader. Nu är det 1 luftlandsättningsdivision och 7 brigader. Då hade man 20 000 stridsvagnar i vårt närområde, nu är det 300. Då hade man 120 större ytstridsfartyg. Nu är det 15. Då var det drygt 160 ubåtar. Nu är det 24.

Men viktigare än så. Den ryska östersjöflottan har 5 större krigsfartyg och 1 operativ ubåt. Det är utgångspunkten.

Rysslands anskaffning av Mistral förändrar inte de geografiska förutsättningarna kring Östersjön. Men, Mistral kommer bidra till utvecklingen av rysk militär förmåga och vi kommer att behöva förhålla oss också till detta. Ett starkt svenskt flygvapen med sjömålsbekämpningsförmåga och moderniseringen av vårt ubåtsvapen är några av de beslut som jag ser som relevanta när effekten av Mistral diskuteras.

Ryssland anses idag endast ha förmåga att genomföra ett begränsat angrepp på en okvalificerad motståndare, över landgräns, i sitt omedelbara närområde. FOI anser att Ryssland 2015 kommer ha förmåga att genomföra enstaka militära operationer mot mindre grannländer. Ryssland bedöms då också kunna genomföra enstaka mindre militära operationer långt utanför eget territorium med sjö- och flygstridskrafter. Större markoperationer kan då genomföras inom hela Ryssland och i allierade stater.

De ryska väpnade styrkorna reformeras nu för att skapa en mindre, bättre utrustad och mer lättroblig försvarsmakt, med högre beredskap. Officerskåren reduceras från 355 000 man till cirka 150 000 man. De ständigt insatsberedda förbanden prioriteras och har i huvudsak god status. Mobiliseringsförbanden har låg status. Det södra, eller nordkaukasiska, militärområdet prioriteras högst.

Övningsaktiviteten i Östersjöområdet har ökat, bl.a. för den ryska Östersjömarinen och genom Ladoga och Zapad. Även Nato bidrar till ökad aktivitet genom luftförsvarsövningar och marina övningar.

Zapad 2009 syftade delvis till att åtgärda de brister som uppdagades under Georgienkriget –i samverkan mellan försvarsgrenar, i ledning, mörkerstrid, i förmåga till precisionsbekämpning och i begränsad flygoperativ förmåga. Även om Zapad 2009 var stor var den en bråkdel av 80-talets motsvarigheter.

Enligt den ryske försvarsministern är i dag endast 10% av utrustningen modern. Om beväpningsprogrammet genomförs fullt ut och i tid ska 30 % av utrustningen vara modern 2015 och 70 % 2020.

Ryssland ökar och har ambition att öka sin militära förmåga. Vi följer och kommer följa detta noga. Av detta skäl har vi också från och med i år utökat våra resurser för Rysslandsanalys inom FOI. Det är osäkert i det här läget om ekonomin och demografin kan bära den planerade ryska försvarsreformen, men det kan inte uteslutas. Ambitionen är att skapa förband med högre kvalitet och tillgänglighet och sammantaget en ökad rysk förmåga, med ökad rörlighet, främst inom landets egna gränser och i dess omedelbara närhet.

Vi genomför nu det första försvarsbeslutet på 15 år som syftar till att öka Sveriges försvarsförmåga. Sveriges försvar blir med IO14 av ungefär samma relativa storlek, jämfört med Ryssland, som under kalla kriget, men av högre och mer genomgående kvalitet.

Vårt försvar inriktas dock inte för att ensamt möta den gamla tidens storskaliga invasionshot. Den ryska försvarsreformen går i helt annan riktning. Man bygger inte den gamla försvarsstrukturen åter – man skapar – och detta är en helt central poäng – en ny och det är den vi måste förhålla oss till.

Försvarsmaktens uppgift att ensamt och tillsammans med andra, inom och utom landet, värna Sverige och svenska intressen. Vi förbereder oss för att kunna ge och ta emot hjälp. Interoperabilitet, gemensam utveckling, gemensam anskaffning av materiel, gemensamma övningar och insatser skapar förutsättningar för detta, inom den säkerhetspolitiska linjens ram.

Sexpartiuppgörelsen om Afghanistan är bred. Den militära närvaron liksom bistånd, rättsstatsuppbyggnad och demokratistöd omfattas. Den har ett flerårigt perspektiv som ger stabilitet.

Vi ska öka stödet till uppbyggnaden av Afghanistans egen armé och polis, så att landets regering gradvis kan ta ett större ansvar för landets säkerhet. Vi ska fortsätta anpassa det militära bidraget efter uppgiften.

I vår tillförs svenska MEDEVAC-helikoptrar. Äntligen.

Vi kommer nu förse RG32 Galten med vapenstationer för att öka skyddsnivå och effekt.

Men säkerhetshot har även annan karaktär än rent militära. Vad var 11 september? Civila plan kapades med hjälp av fickknivar och flögs in i två byggnader i New York, en i Washington och ett störtade i marken. USA – världens genom tiderna starkaste militärmakt, uppfattade sig vara i krig. FN gav sedermera mandat för insatsen i Afghanistan.

Vad är en IT-attack? Man behöver inte längre invadera ett land för att slå ut infrastruktur som vatten, el eller kommunikationer. Många hot har allt tydligare civil-militära aspekter. Detta kommer kräva en avsevärt bättre samverkan mellan civila och militära myndigheter.

Terrorism söker medvetet blinda fläckar i länders beredskap. Underrättelseförmåga blir allt viktigare.

Den nya insatsorganisationen ger försvaret ökade möjligheter att ge stöd till samhället, om så efterfrågas. Hemvärnets civila användbarhet ökar. För att fungera väl behöver samverkan övas och planeras mellan Försvarmakten och andra myndigheter som polisen och Kustbevakningen.

Kustbevakningen tillförs en ny flotta av fartyg och flygplan, som stärker vår bild av läget på Östersjön. KBV gjorde succé under Operation Atalanta. MSB stärker på ett utmärkt sätt landets krishanteringsförmåga och skydd mot olyckor.

--

Vi ser nu hur en rad länder i Europa genomförs nu betydande neddragningar av försvarsanslagen. Storbritannien skär 5 mdr euro, eller 8 procent. Tyskland ca 25 procent. Tjeckien och Nederländerna skär likaså.

Sverige särskiljer sig genom att planera för oförändrade försvarsutgifter. Försvarmaktens ekonomi verkar också för 2010 landa i god balans. En

utredning arbetar med att förhoppningsvis frigöra 2 mdr från stödverksamheter för att stärka den operativa verksamheten.

Åhörare,

Det vi gör gör vi för att skapa ökad försvarsförmåga – för pengarna och för Sverige.

De kommande åren är uppgiften för Alliansen att stödja Försvarsmakten i försvarsreformen. I arbetet framöver skulle jag välkomna om breda överenskommelser vore möjliga. Försvarsreformen bygger på brett omfattade underlag och jag kommer söka nya sådana närhelst så är möjligt.